

Analiza poslovanja na primjeru velike banke u Republici Hrvatskoj

Ivanić, Kristina

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:147663>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-26**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij „Poslovna ekonomija“
Studijski program „Računovodstvo i financije“
Akademska godina 2020./2021.

ANALIZA POSLOVANJA NA PRIMJERU VELIKE BANKE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Završni rad

Kolegij: Poslovno bankarstvo

Autor: Kristina Ivanić

Mentor: Izv. prof. dr. sc. Ana Ivanišević Hernaus

Broj indeksa autora: 0067589825

Zagreb, rujan 2021.

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni/diplomski/poslijediplomski specijalistički rad, odnosno doktorski rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Zagreb, 17.09.2021.

(mjesto i datum)

Ivanic' Kristina

(vlastoručni potpis studenta)

SADRŽAJ

1. UVOD	4
1.1. Predmet i cilj rada.....	4
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja.....	4
1.3. Sadržaj i struktura rada.....	4
2. POJMOVNO ODREĐENJE I ULOGA BANAKA U FINACIJSKOM SUSTAVU	5
2.1. Pojam banke	5
2.2. Bankarski poslovi	5
2.3. Financijske usluge	6
3. PRIKAZ BANKOVNOG SUSTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ	8
3.1. Analiza izabраниh pokazatelja bankovnih sustava u Republici Hrvatskoj	9
3.2. Sektorska distribucija kredita i struktura kredita stanovništvu.....	10
3.3. Tržišna konkurentnost i profitabilnost banaka	12
4. PREGLED I ANALIZA PONUDE USLUGA NA PRIMJERU VELIKE BANKE U REPUBLICI HRVATSKOJ	15
4.1. Opće informacije o Privrednoj banci Zagreb	15
4.2. Analiza usluga banke po sektorima.....	16
4.2.1. Građani	16
4.2.2. Poduzeća.....	18
4.3. Inovacije Privredne banke Zagreb.....	19
4.3.1. Potpisivanje na daljinu	19
4.3.2. Pametna plaćanja.....	20
5. ANALIZA FINACIJSKOG POSLOVANJA VELIKE BANKE U REPUBLICI HRVATSKOJ	22
5.1. Temeljni financijski izvještaji kao polazna osnova za analizu poslovanja poduzeća.....	22
5.2. Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja	24
5.3. Analiza financijskih pokazatelja na primjeru velike banke u Republici Hrvatskoj.....	24
5.3.1. <i>Pokazatelji odnosa u izvještaju o financijskom položaju banke</i>	25
5.3.2. <i>Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka</i>	28
5.3.3. <i>Pokazatelji profitabilnosti</i>	29
5.3.4. <i>Pokazatelji investiranja</i>	31
6. ZAKLJUČAK	33

LITERATURA

POPIS SLIKA

POPIS TABLICA

ŽIVOTOPIS

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet završnog rada je analiza poslovanja velike banke. Odabrana banka za analizu je druga velika banka prema dobiti u Republici Hrvatskoj odnosno Privredna banka Zagreb (u nastavku PBZ). Cilj rada je provesti analizu poslovanja banke pomoću temeljnih financijskih izvještaja.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Tijekom izrade završnog rada na temu „Analiza poslovanja na primjeru velike banke u Republici Hrvatskoj“ korišteni su sekundarni podaci poput knjiga, stručnih članaka, znanstvenih radova, ali i podaci objavljeni na službenoj stranici PBZ-a, Hrvatske narodne banke i Zagrebačke burze. Korištene metode u ovom radu su metoda analize (postupak raščlanjivanja predmeta, pojava ili ideja), apstrakcije (izdvajanje pojedinih značajki i svojstva), indukcije (donošenje zaključka iz pojedinačnih slučajeva), dedukcije (donošenje pojedinačnih zaključaka iz općeg), komparacije (usporedba činjenica, pojava ili predmeta) i kompilacije (korištenje stručne literature).

1.3. Sadržaj i struktura rada

Završni rad sastoji se od šest poglavlja. Uvodni dio rada strukturiran je tako da sadrži uvodne odrednice rada, a to su predmet i cilj rada te izvore podataka i metode prikupljanja. Drugi dio rada definira pojam banke, bankarske poslove te financijske usluge koje banka pruža svojim klijentima. U trećem dijelu rada dan je prikaz bankovnog sustava u Republici Hrvatskoj. Sadržava analizu broja banaka, broja zaposlenih u kreditnim institucijama, sektorsku distribuciju kredita, strukturu kredita, tržišnu konkurentnost te prinos prosječne imovine i prosječnog kapitala banke.

U četvrtom dijelu rada istaknute su opće informacije o PBZ-u, analiza usluga banke prema institucionalnim sektorima i inovacije u poslovanju. Kao institucionalni sektori koji se koriste uslugama banke javljaju se građani i poduzeća. Peti dio rada sadrži detaljniji opis temeljnih financijskih izvještaja koji služe kao podloga za provedbu analize financijskog poslovanja. Uz pomoć izvještaja moguće je provesti horizontalnu i vertikalnu analizu financijskih izvještaja. Zatim slijedi analiza financijskih pokazatelja koji su podijeljeni u četiri skupine, a to su pokazatelji odnosa u izvještaju o financijskom položaju banke, pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka, pokazatelji profitabilnosti i pokazatelji investiranja. Posljednji dio rada sadržava zaključak o poslovanju banke, odnosno rezultate provedene analize.

2. POJMOVNO ODREĐENJE I ULOGA BANAKA U FINANCIJSKOM SUSTAVU

U Republici Hrvatskoj kreditne institucije mogu se osnovati kao banke, štedne banke ili stambene štedionice. Pod pojmom kreditna institucija smatraju se sve institucije koje su odobrenje za rad dobile od Hrvatske narodne banke i posluju u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama. Njihova djelatnost je primanje depozita od javnosti i odobravanje kredita za vlastiti račun. U financijskom sustavu Republike Hrvatske dominiraju banke. U 2021. godini u Hrvatskoj registrirano je 20 banaka i 3 stambene štedionice.¹

2.1. Pojam banke

Banke su vrlo važne institucije za svako gospodarstvo. One su najvažnije institucije financijskog posredovanja. „Banka je institucija koja se bavi prikupljanjem sredstava, plasiranjem sredstava te pružanjem financijskih usluga.“² Dvije funkcije banaka su depozitna i kreditna funkcija. Banka ima ulogu financijskog posrednika između onih koji imaju višak sredstava i onih kojima trebaju sredstva. Funkcioniraju tako da banka prima depozite klijenata koje dalje plasira u kredite drugim klijentima.

„Primanje novčanih depozita od najšire javnosti povlastica je banaka i njihova temeljna odrednica.“³ Svim drugim institucijama, tijelima ili osobama to je zabranjeno osim štedno depozitnim institucijama koje primaju novčane depozite od stanovništva. Pravo primanja depozita razlikuje banku od svih ostalih financijskih institucija. Osim toga banke se sve više bave nedepozitnim i nekreditnim poslovima na tržištima vrijednosnih papira.

2.2. Bankarski poslovi

Bankarski poslovi dijele se na tri skupine, a razlikuje se uloga banke u poslu. Banka može biti vjerovnik, dužnik ili može obavljati posao u svoje ime i za tuđi račun ili u tuđe ime, a za svoj račun. Prema tome poslovi se dijele na aktivne, pasivne i neutralne bankarske poslove. U aktivnim bankarskim poslovima banka preuzima ulogu vjerovnika, u pasivnim preuzima ulogu dužnika, dok u neutralnim poslovima nije dužnik niti vjerovnik jer te poslove obavlja za

¹ Hrvatska narodna banka, Popis kreditnih institucija (2021), dostupno na <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/popis-kreditnih-institucija> [6. ožujak 2021.]

² Gregurek M., Vidaković N., (2011) Novac i banke: Definiranje banke U: RRIF Plus, Zagreb, *Bankarsko poslovanje*, str. 10.

³ Leko V., Stojanović A., (2018) Banka: Definiranje banaka, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, *Financijske institucije i tržišta*, str. 88

sebe. Svaki od tih poslova razlikuje se prema ročnosti. Poslovi mogu biti kratkoročni u trajanju do jedne godine, dok su oni koji traju dulje od godinu dana dugoročni poslovi.

Aktivni bankarski poslovi su poslovi u kojima banka preuzima ulogu vjerovnika odnosno odobrava kredite klijentima (dužnicima). Pozajmljeni novac od banke dužnik ima obvezu vratiti u ugovorenom razdoblju i uz unaprijed određenu kamatu. Kamata je iznos naknade koji se plaća za pozajmljeni iznos to jest zarada banke. S obzirom na ročnost razlikujemo kratkoročne i dugoročne kredite. Kratkoročni krediti su kontokorentni, eskontni – diskontni, lombardni, rambursni, akceptni i avalni kredit, dok su dugoročni krediti hipotekarni i investicijski. „Odobranje kredita u srži je bankovnog poslovanja. Krediti prosječno čine 60% imovine banaka, a kreditna aktiva daleko je najvažniji dio njihove aktive.“⁴

„Pasivni bankarski poslovi su oni poslovi kod kojih se banka javlja u ulozi dužnika, a oni su za banku vrlo značajni jer ona putem njih prikuplja sredstva za svoje poslovanje.“⁵ Kratkoročni pasivni bankarski poslovi su emisija novca, primanje depozita po viđenju, zaduživanje kod drugih banaka, primanje blagajničkih zapisa i eskontiranje vlastitih mjenica. U dugoročne poslove ubrajaju se emisija dionica, oročeni depoziti, dugoročni depoziti u vlasništvu države, javnih ustanova i institucija, izdavanje obveznica i uzimanje dugoročnih inozemnih kredita. Najveći dio pasive banke zauzimaju depoziti građana koji čine oko 75%.

„Uslužnim (neutralnim, posredničkim) poslovima banke pružaju usluge svojim komitentima i za to naplaćuju proviziju prema tarifi naknada za usluge.“⁶ Ova vrsta poslova postaje sve značajnija jer nekamatni prihod koji banka ostvaruje uvelike utječe na profitabilnost banke. U neutralne bankarske poslove ubrajaju se depo poslovi, poslovi platnog prometa te kupnja i prodaja vrijednosnih papira, valuta i dragocjenih kovina za tuđi račun.

2.3. Financijske usluge

Zakonom o kreditnim institucijama definiraju se osnovne i dodatne financijske usluge koje banke, štedne banke i stambene štedionice mogu pružati ukoliko imaju odobrenje od Hrvatske narodne banke.⁷ Kreditna institucija u zahtjevu za izdavanje odobrenja navodi koje će osnovne, ali i dodatne financijske usluge pružati. Ako određenih usluga nema na popisu

⁴ Leko V., Stojanović A., (2018) Bankovni poslovi : Kreditni poslovi, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, *Financijske institucije i tržišta*, str. 120

⁵ Klačmer Č. M., Cingula M., (2009) Tržište novca, Banke U: Fakultet organizacije i informatike, Varaždin *Financijske institucije i tržište kapitala*, str 37

⁶ Leko V., Stojanović A., (2018) *Bankovni poslovi, Uslužni, izvanbilančni poslovi i nekamatni prihodi banaka*, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, str. 124

⁷ Zakon o kreditnim institucijama, *Kreditna institucija*, članak 5., dostupno na <https://www.zakon.hr/z/195/Zakon-o-kreditnim-institucijama> [6.ožujak 2021.]

osnovnih i dodatnih financijskih usluga potrebno je prije upisa usluga u sudski registar zatražiti odobrenje od Hrvatske narodne banke.

Osnovne financijske usluge jesu primanje depozita ili drugih povratnih sredstava, odobravanje kredita i zajmova, otkup potraživanja s regresom ili bez njega, financijski najam, izdavanje garancija ili drugih jamstava, trgovanje za svoj račun ili za račun klijenta, platne usluge, usluge vezane uz poslove kreditiranja, izdavanje drugih instrumenata plaćanja i upravljanje njima, iznajmljivanje sefova, posredovanje pri sklapanju poslova na novčanom tržištu, sudjelovanje u izdavanju financijskih instrumenata, upravljanje imovinom klijenta i savjetovanje, poslovi skrbništva nad financijskim instrumentima, savjetovanje pravnih osoba, izdavanje elektroničkog novca te investicijske i pomoćne usluge i aktivnosti.⁸

Osim navedenih osnovnih financijskih usluga, prema Zakonu o kreditnim institucijama moguća je registracija još šest dodatnih usluga. „U smislu ovog Zakona, dodatne financijske usluge jesu: poslovi distribucije osiguranja u skladu s propisima kojima se uređuje osiguranje, pružanje usluga upravljanja platnim sustavima u skladu s odredbama posebnog zakona, druge usluge koje kreditna institucija može pružati u skladu s odredbama posebnog zakona, trgovanje zlatom, usluge dostave podataka u skladu s propisima kojima se uređuje tržište kapitala i druge usluge ili poslovi koji s obzirom na način pružanja i rizik kojem je kreditna institucija izložena.“⁹

⁸ Hrvatska narodna banka, *Odobrenje za pružanje financijskih usluga*, (16.3.2018.), dostupno na <https://www.hnb.hr/-/odobrenje-za-pruzanje-financijskih-usluga> [6. ožujak 2021.]

⁹ Zakon o kreditnim institucijama, Hrvatska narodna banka, (25. travanj 2020), *Osnovne i dodatne financijske usluge* članak 8., dostupno na <https://www.zakon.hr/z/195/Zakon-o-kreditnim-institucijama>, [6. ožujak 2021.]

3. PRIKAZ BANKOVNOG SUSTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

„Komercijalne banke predstavljaju najveću skupinu depozitnih institucija mjereno veličinom aktive.“¹⁰ Veći broj banaka nalazi se u stranom vlasništvu. U 2021. godini na popisu kreditnih institucija odnosno banaka koje imaju odobrenje za rad nalazi se 20 banaka. Od 2010. godine do 2018. godine broj kreditnih institucija smanjio se za 5 zbog provedbe tri pripajanja, stečaja i likvidacije. U listopadu 2018. godine Privrednoj banci pripojena je Veneto banka.¹¹ Osim toga što PBZ ima odobrenje za rad kao banka, od strane Hrvatske narodne banke ima odobrenje za rad kao stambena štedionica, a uz nju se još nalaze Raiffeisen i Wüstenrot banka.

Poslovanje banke izloženo je svakog dana različitim rizicima koji mogu dovesti do financijskog gubitka. Kako bi banke reagirale na pravi način potrebno je poznavati kojem riziku su izložene i na koji način postupati. Zbog toga je potrebno osigurati adekvatan iznos kapitala u svakom trenutku sukladno opsegu i složenosti usluga koje pružaju i uzimajući u obzir rizike kojima su izloženi. Postoje četiri skupine rizika kojima su izloženi, a to su kreditni, tržišni, operativni i rizik likvidnosti.

Kreditni rizik je najvažniji rizik u bankovnom poslovanju jer su banke orijentirane na usluge kredita i depozita što čini najveći dio ukupne imovine. „Kreditni rizik ili rizik druge ugovorne strane određuje se kao vjerojatnost da dužnik ili izdavatelj financijskog sredstva neće biti sposoban platiti kamatu ili otplatiti glavnicu prema uvjetima utvrđenim u sporazumu o kreditiranju i sastavni je dio bankovnog poslovanja.“¹²

Tržišni rizik obuhvaća više rizika kojima je banka izložena, a to su valutni i kamatni rizik, rizik promjene cijene dionica i rizik promjene cijene roba. Operativni rizik je rizik koji proizlazi iz neadekvatnog rada menadžmenta banke i interne kontrole. U slučaju greške ili prijevare u određenoj aktivnosti dolazi do financijskih gubitaka. Rizik likvidnosti je vrsta rizika kojeg određuju tržišni uvjeti vrijednosnog papira. Likvidnost predstavlja utrživost određene imovine po očekivanim cijenama. Ako su odstupanja od očekivanih cijena manja, rizik likvidnosti je veći i obrnuto.

¹⁰ Saunders A., Cornett M.M. (2006), Komercijalne banke, Definicija komercijalne banke U: Masmedia, *Financijska tržišta i institucije: Moderno viđenje*

¹¹ Hrvatska narodna banka, Popis kreditnih institucija (2021), dostupno na <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/supervizija/popis-kreditnih-institucija> [7. travanj 2021.]

¹² Lešić Z., Gregurek M. (2014), Financijske institucije, Kreditni rizik U: Visoka škola za poslovanje i upravljanje “Baltazar Adam Krčelić“, Zaprešić, *Financijske institucije i tržišta*, str. 47.

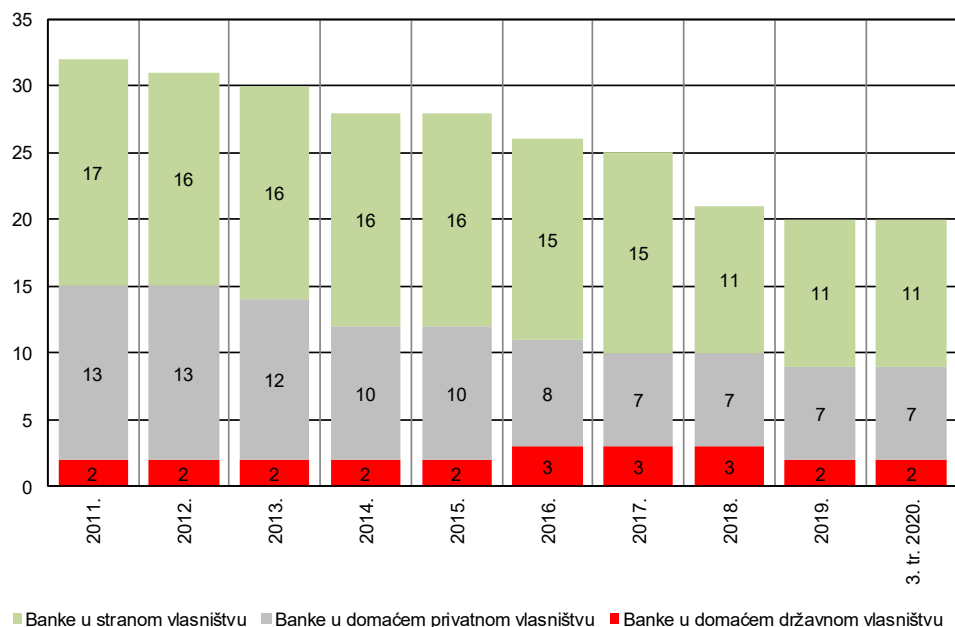
U Republici Hrvatskoj prevladava bankocentrični financijski sustav što znači da dominiraju banke u mobilizaciji štednje i alokaciji kapitala. „Prednostima bankocentričnog sustava smatraju se stabilnost izvora financiranja i sigurnost povrata uložениh sredstava te čvrsta veza između banke i klijenta, što smanjuje trošak prikupljanja informacija.“¹³ Najvažniji instrument ulaganja su depoziti, dok su poduzeća i stanovništvo ovisni o bankovnim kreditima.

Provedena je analiza bankovnog sustava u Republici Hrvatskoj. Analiza obuhvaća broj banaka prema vlasništvu, broj zaposlenika u kreditnim institucijama, sektorsku distribuciju kredita, strukturu kredita stanovništvu, tržišnu konkurentnost i profitabilnost banaka. Promatrano razdoblje je od 2004. do 2020. godine ovisno o pokazatelju osim za sektorsku distribuciju kredita koja je provedena na dan 31. prosinca 2020. godine.

3.1. Analiza izabranih pokazatelja bankovnih sustava u Republici Hrvatskoj

U nastavku rada dan je detaljniji prikaz broja banaka koje se razlikuju prema vlasništvu od 2011. do 2020. godine. Vlasništvo banke može biti strano, domaće privatno ili domaće državno vlasništvo. Osim toga prikazano je i kretanje broja zaposlenika od 2016. do 2020. godine.

SLIKA 1. BROJ BANAKA (2011. – 3. tr. 2020.)

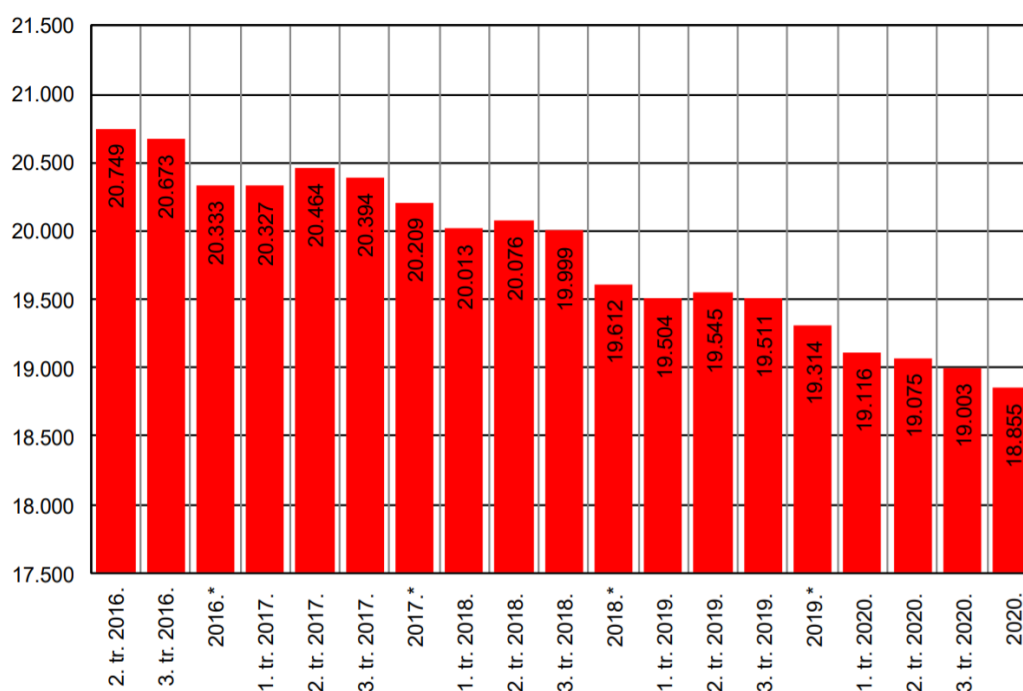

Izvor: Standardni prezentacijski format, Hrvatska narodna banka, objavljen 4. veljače 2021., dostupno na <https://www.hnb.hr/-/spf>, slajd 63 [7. travanj 2021.]

¹³ Leko V., Stojanović A., (2018) Financijski sustav, *Bankovno i tržišno utemeljeni financijski sustavi*, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, str. 25

U 2011. godini 17 banaka bilo je u stranom vlasništvu, 13 u domaćem privatnom vlasništvu, dok su 2 u domaćem državnom vlasništvu. Do 2020. godine došlo je do promjene broja banaka. Razlog tome su spajanje banaka ili likvidacija. 11 banaka je ostalo u stranom vlasništvu, 7 banaka u domaćem privatnom vlasništvu, a 2 u domaćem državnom vlasništvu.

SLIKA 2. BROJ ZAPOSLENIKA U KREDITNIM INSTITUCIJAMA (2. tr. 2016.- 2020.)

Izvor: Standardni prezentacijski format, Hrvatska narodna banka, objavljen 9. srpnja 2021., dostupno na <https://www.hnb.hr/-/spf>, slajd 67 [7. travanj 2021.]

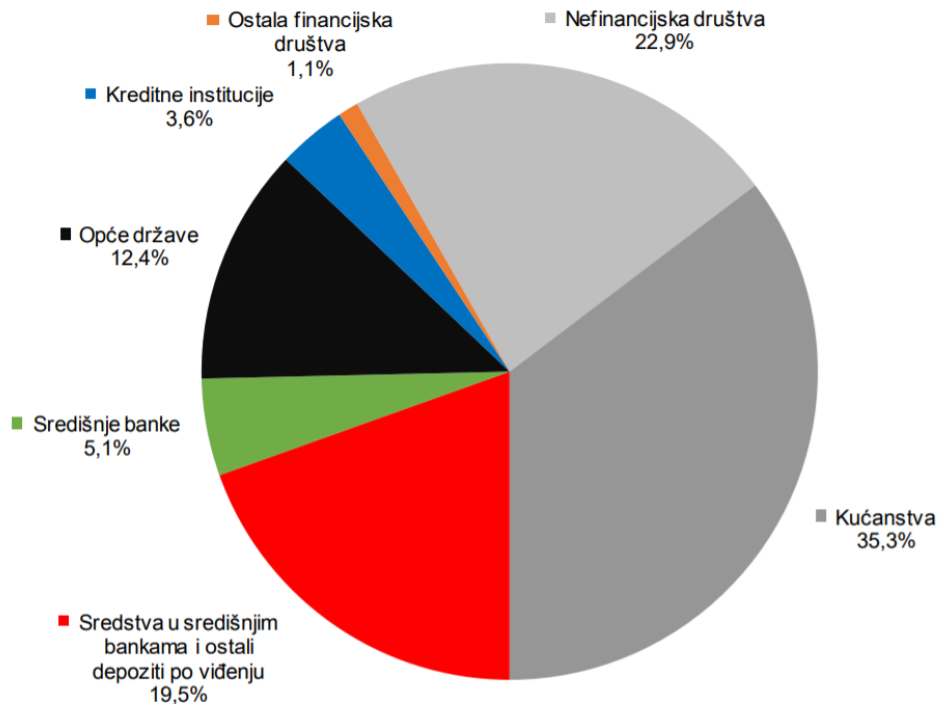
Na slici 2. prikazano je kretanje broja zaposlenika u kreditnim institucijama u razdoblju od 2. travnja 2016. godine do 2020. godine. U 2016. godini broj zaposlenih u kreditnim institucijama poput banaka, štednih banaka ili stambenih štedionica bio je najviši to jest 20 749. Tijekom godina broj zaposlenih bio je padajućeg trenda te je u 2020. godini postignut broj od 18 855 zaposlenih. Jedan od mogućih razloga smanjenja broja zaposlenih jest i smanjenje broja banaka tijekom godina. Kako bi se povećao broj zaposlenih potrebno je razvijati nove kreditne institucije, ali isto tako i postojeće.

3.2. Sektorska distribucija kredita i struktura kredita stanovništvu

Usluga koju banke najčešće pružaju klijentima su pozajmljivanje sredstava odnosno krediti. Razlikujemo sektore kojima banka odobrava kredite poput kućanstva, kreditnih institucija, opće države, središnje banke i ostala financijska društva. S obzirom na to da sektor

stanovništva najviše koristi kredite dan je detaljniji prikaz strukture. U strukturu su uključeni hipotekarni kredit, kredit za kupnju automobila, stambeni kredit i ostali potrošački kredit.

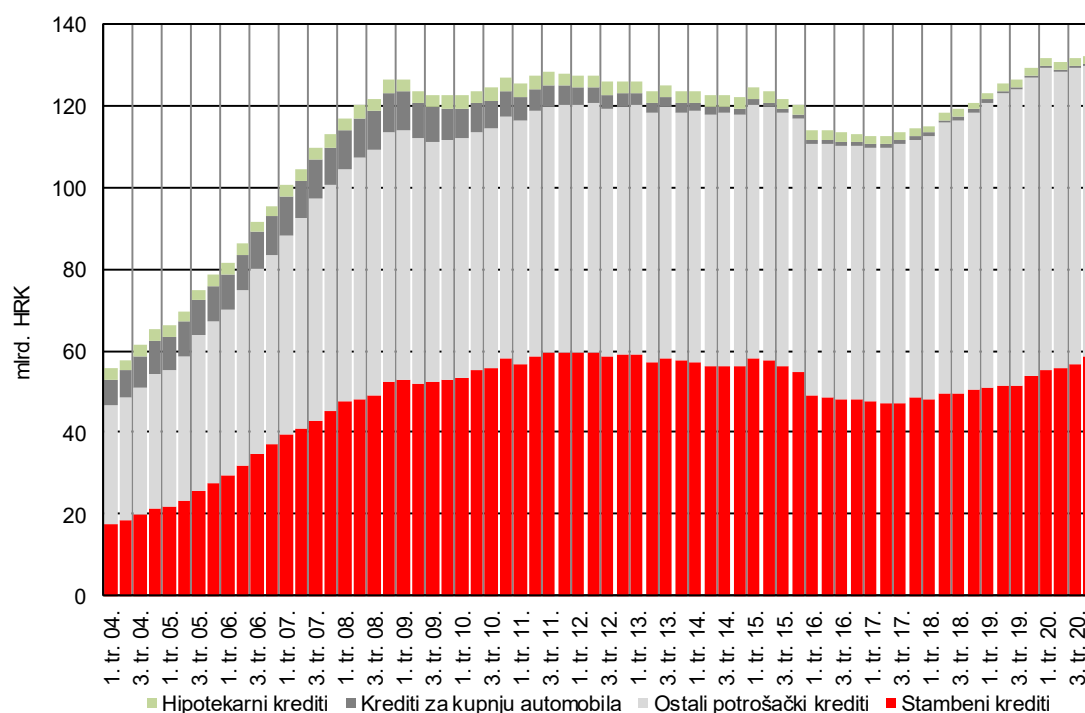
SLIKA 3. SEKTORSKA DISTRIBUCIJA DANIH KREDITA (BRUTO) NA DAN 31. PROSINCA 2020.

Izvor: Standardni prezentacijski format, Hrvatska narodna banka, objavljen 9. srpnja 2021., dostupno na <https://www.hnb.hr/-/spf>, slajd 72 [10. travanj 2021.]

Slika 3. prikazuje sektorsku distribuciju danih kredita u bruto iznosu na dan 31. prosinca 2020. Ova struktura je iznimno važna jer prikazuje stanje u svakom sektoru, ali i razvijenost samog financijskog sustava. Postotak kredita kućanstvima iznosi 35,3% te je to ujedno i najveći postotak što znači da je ovaj sektor dobro razvijen. Za njima slijede nefinancijska društva, sredstva u središnjim bankama i ostali depoziti po viđenju te opća država. Dok ostali sektori poput središnjih banaka, kreditnih institucija i ostalih financijskih društava imaju postotak kredita manji od 6%.

SLIKA 4. STRUKTURA KREDITA STANOVNIŠTVU (1. tr. 2004. – 3. tr. 2020.)

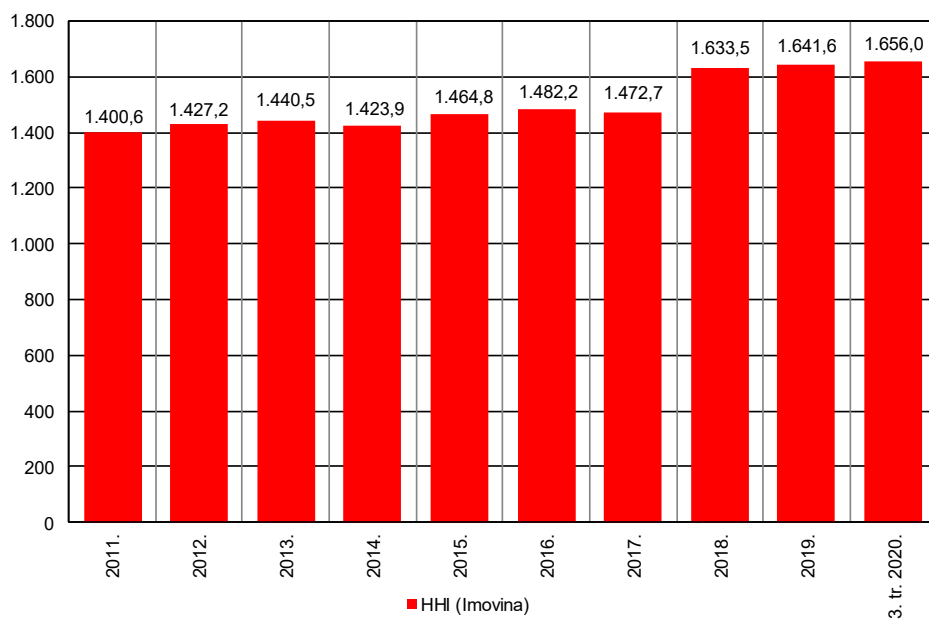
Izvor: Standardni prezentacijski format, Hrvatska narodna banka, objavljen 4. veljače 2021., dostupno na <https://www.hnb.hr/-/spf>, slajd 66 [10. travanj 2021.]

Slika 4. prikazuje dane kredite stanovništvu u razdoblju od 2004. godine do 2020. godine. Analiza se odnosi na hipotekarni kredit, kredit za kupnju automobila, stambeni i ostali potrošački kredit. Prema odrađenoj analizi kreditna sposobnost stanovništva nije bila na visokoj razini 2004. godine s obzirom na to da je tada iznos danih kredita oko 55 milijardi kuna. Do 2009. godine primjećuje se konstantan rast pozajmljenih iznosa, te tada iznosi oko 125 milijardi kuna. Do 2020. godine iznosi su se mijenjali, ali ne znatno. Građani su najviše koristili hipotekarne kredite, jer su oni svake godine u najvećem iznosu. Nakon toga slijede krediti za kupnju automobila, pa ostali potrošački krediti dok su se najmanje koristili stambeni krediti odnosno u najnižem iznosu. Iz ovoga možemo zaključiti kako su na odluku o kreditu utjecale kamatna stopa, rok otplate, mjesečni anuitet, ali i sama plaća građana.

3.3. Tržišna konkurentnost i profitabilnost banaka

Na temelju Herfindahlov –Hirschmanovog indeksa (HHI) moguće je donijeti zaključke o tržišnoj konkurentnosti. Kako bi se izračunao potrebni su tržišni udjeli svake tvrtke koja se natječe na tržištu. Prikazano je i kretanje prinosa na prosječnu imovinu i prosječni kapital tijekom više godina.

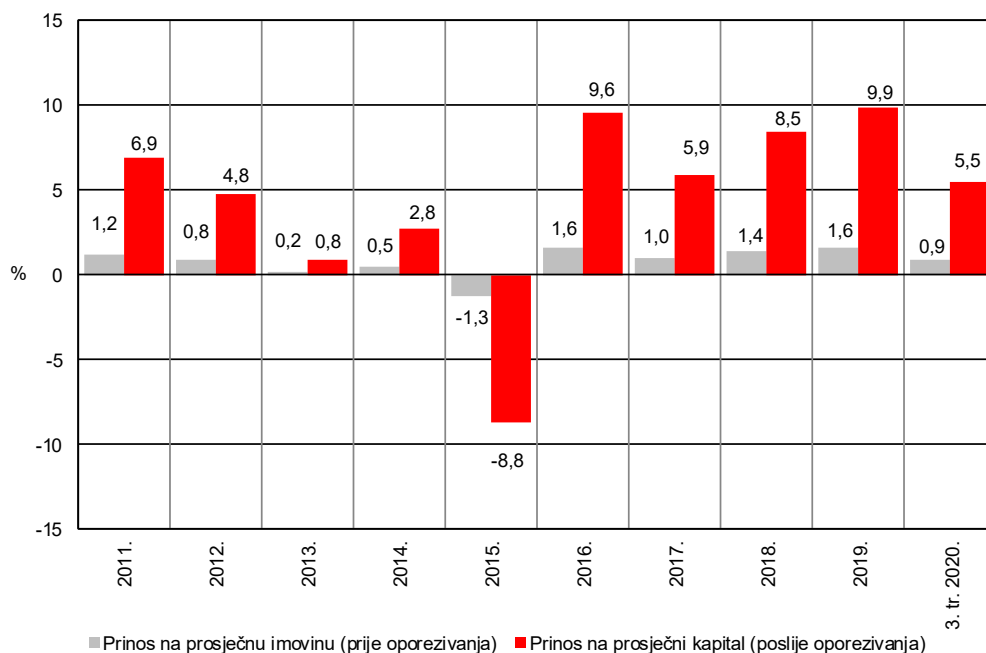
SLIKA 5. HERFINDAHLOV – HIRSCHMANOV INDEKS (2011. – 3. tr. 2020.)

Izvor: Hrvatska narodna banka, Standardni prezentacijski format, objavljen 4. veljače 2021., dostupno na <https://www.hnb.hr/-/spf>, slajd 30 [13. travanj 2021.]

Herfindahlov –Hirschmanov indeks (HHI) mjera je koncentracije na tržištu i koristi se za određivanje tržišne konkurentnosti. Vrijednosti izračunatih indeksa kreću se od 0 do 10 000. Prema podacima HNB-a od 2011. godine do 2020. vrijednost indeksa je porasla za 255,4 te je iznosila 1 656. Indeksi čija se vrijednost nalazi između 1 000 i 1 800 odnose se na tržišta s visokom razinom monopola. S obzirom na to da su vrijednosti indeksa od 2011. do 2020. godine između 1 400 i 1 600 potrebno je pažljivo pratiti tržište, a za ulazak ili izlazak s tržišta potrebna je posebna dozvola nadležnih tijela.

SLIKA 6. PRINOS NA PROSJEČNU IMOVINU (ROAA) I PRINOS NA PROSJEČNI KAPITAL (ROAE) BANAKA (2011. – 3. tr. 2020.)

Izvor: Standardni prezentacijski format, Hrvatska narodna banka, objavljen 4. veljače 2021., dostupno na <https://www.hnb.hr/-/spf>, slajd 69 [13. travanj 2021.]

Slika 6. prikazuje prinos na prosječnu imovinu i prinos na prosječni kapital banaka u razdoblju od 2011. do 2020. godine. U 2011. godini prinos na prosječnu imovinu iznosi 1,2 dok je prinos na prosječni kapital 6,9. Do 2014. godine bilježi se pad prinosa te je dostignuta negativna vrijednost u 2015. godini. Tada je prinos na prosječnu imovinu iznosio -1,3 dok je prinos na prosječni kapital -8,8 te nakon toga počinje ponovni rast prinosa. U 2020. godini postignuti prinos na prosječnu imovinu iznosio je 0,9, a prinos na prosječni kapital 5,5.

„Profitabilnost poslovanja rezultat je uspješnosti realizacije mjera poslovne politike banke.“¹⁴ Utjecaj na rast i pad stope profitabilnosti ima više čimbenika, a oni mogu biti interni i eksterni. „Neke od njih su u svojem istraživanju koristili DemirgucKunt i Levine (2001.), pri čemu su internim čimbenicima tretirani sljedeći pokazatelji: tržišni udjel izabrane banke, omjer neto odobrenih kredita komitentima i kratkoročnog financiranja banke (primarno depoziti), omjer dioničarskog kapitala i ukupne imovine banke, omjer operativnih troškova i ukupne imovine banke, te omjer "neprihodujuće" imovine i ukupne imovine banke.“¹⁵

¹⁴ Pavković A., (2004) Instrumenti vrednovanja uspješnosti poslovnih banaka, *Pokazatelji profitabilnosti – ROA i ROE dekompozicijska analiza*, Hrčak, Vol. 7, No. 1, str. 180, dostupno na <https://hrcak.srce.hr/40546> [6. travanj 2021.]

¹⁵ Pejić Bach M., Posedel P., Stojanović A., (2009) Determinante profitabilnosti banaka u Hrvatskoj, *Čimbenici profitabilnosti banaka*, Hrčak, str. 84., Vol. 7, No. 1 dostupno na <https://hrcak.srce.hr/40546> [6. travanj 2021.]

4. PREGLED I ANALIZA PONUDE USLUGA NA PRIMJERU VELIKE BANKE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Velika banka u Republici Hrvatskoj na kojoj će biti provedena analiza ponude usluga jest Privredna banka Zagreb. Prema dobiti PBZ je druga najveća banka u Republici Hrvatskoj. Ponuda usluga orijentirana je na građane i poduzeća koja se dijele na mala, srednja i velika poduzeća.

4.1. Opće informacije o Privrednoj banci Zagreb

Privredna banka Zagreb je kreditna institucija sa sjedištem u Zagrebu, Radnička cesta 50. Osnovana je 21. prosinca 1989. godine na Osnivačkoj skupštini banke. Članica je Intesa Sanpaolo Grupe, te je također nagrađena raznim nagradama i priznanjima od financijskih svjetskih časopisa The Bankera, Euromoneya, Global Financea i Hrvatske gospodarske komore. Uplaćeni temeljni kapital iznosi 1.907.476.900,00 kuna, a podijeljen je na 19.074.769 dionica čija je nominalna vrijednost 100,00 kuna po dionici.

Svaka institucija ima određene ciljeve koje želi ostvariti, ali prije njihove realizacije potrebno je definirati iste. Tome služe vizija i misija. Vizija je izjava kojom se definira smjer razvijanja tvrtke u budućnosti, otprilike 5 do 10 godina. „Vizija PBZ-a glasi: Biti kompanija koja je uzor i centar izvrsnosti u stvaranju novih vrijednosti, te pružanju permanentno visoke kvalitete u svim smjerovima svog djelovanja na dobrobit klijenata, društvene zajednice, naših dioničara i djelatnika.“¹⁶ Dok misija predstavlja način na koji se ostvaruje vizija, a može se mijenjati u određenim uvjetima. „Misija PBZ-a glasi: Naša misija je trajno i učinkovito koristiti sve raspoložive izvore za kontinuirani napredak našeg poslovanja u svim njegovim dijelovima, od ljudskog kapitala, tehnologije do poslovnih procesa.“¹⁷

Organizacijskom strukturom banke definiraju se odjeli i osobe koje su zadužene za provedbu određenih zadataka. PBZ ima pet samostalnih sektora, a to su poslovanje sa stanovništvom i malim poduzećima, poslovanje sa srednjim i velikim poduzećima i investicijsko bankarstvo, upravljanje i kontrola rizika, operativno poslovanje i financijsko poslovanje. Za nadzor rada svih sektora zaduženi su nadzorni odbor i uprava banke, kao interni revizori. „Temeljni je cilj interne revizije u suvremenim uvjetima ispitati i ocijeniti ukupnost

¹⁶ Privredna banka Zagreb, *Vizija i misija*, dostupno na <https://www.pbz.hr/gradjani> [10. ožujak 2021.]

¹⁷ Privredna banka Zagreb, *Vizija i misija*, dostupno na <https://www.pbz.hr/gradjani> [10. ožujak 2021.]

funkcioniranja čitavog poslovnog sustava, te dati mišljenje i prijedloge za poboljšanje njegova poslovanja.“¹⁸

Prema posljednjim informacijama na dan 31.12.2020. godine banka ima registrirano 1.992 tisuća klijenata od kojih 1.881 tisuća ima otvoren tekući račun. Banke imaju radno vrijeme dnevno noćni trezor, a to je samoposlužni uređaj za polaganje gotovine na transakcijski račun. Trenutno je u funkciji 1 141 bankomat i 937 dnevno noćnih trezora.¹⁹

4.2. Analiza usluga banke po sektorima

Institucionalni sektori poput građana i poduzeća javljaju se kao osobe s manjkom financijskih sredstava pa se još nazivaju i potražiteljima, dok banka ima ulogu ponuđača financijskih sredstava. U većini usluga koje banka pruža građani i poduzeća su dužnici, osim u slučaju štednje. Ponuda usluga za građane razlikuje se za neke skupine primjerice studente i umirovljenike. Dok je ponuda usluga za poduzeća orijentirana na pokretanje posla, širenje postojećeg poslovanja ili ulaganja.

4.2.1. Građani

PBZ ima široku ponudu usluga za sve građane to jest fizičke osobe. Ako imaju otvoren tekući ili žiro račun, postoji mogućnost uzimanja kredita po različitim uvjetima, ali i namjeni, nude njim ulaganja poput štednje, a osim toga mogu ugovoriti razne oblike osiguranja primjerice životno osiguranje, putno zdravstveno osiguranje, osiguranje platnih kartica i slično. Osim navedenih usluga imaju i mogućnost uvida u stanje računa putem mobilnog i internetskog bankarstva za koji banka naplaćuje određeni iznos naknade.

Građani postaju klijentima banke otvaranjem tekućeg ili žiro računa u kunama ili stranoj valuti. Tekući račun je račun koji banka otvara klijentu radi primanja plaće ili mirovine dok se na žiro račun prima dohodak od povremenih poslova npr. rad preko student servisa. Za otvaranje računa potrebna je osobna iskaznica za domaće fizičke osobe, dok je za strane fizičke osobe potrebna putovnica ili osobna iskaznica za nerezidenta s prebivalištem u Hrvatskoj.

S otvaranjem računa klijent dobiva debitnu karticu, a ima mogućnost birati između četiri vrste kartica. Debitna kartica omogućuje plaćanje na prodajnom mjestu i podizanje gotovine na bankomatima. Osim debitne kartice, klijenti mogu koristiti kreditne kartice, prepaid kartice i

¹⁸ Tušek B., et. al., (2012) *Poslovno planiranje, kontrola i analiza*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

¹⁹ Privredna banka Zagreb, *Godišnje izvješće* (31.12.2020.), dostupno na <https://www.pbz.hr/document/documents/PBZ/financijska-izvjesca/2020-godisnje/Revizorsko-izvje%C5%A1%C4%87e-31-12-2020.pdf> [10. ožujak 2021.]

Premium Visa karticu. Postoje dvije vrste kreditnih kartica, a to su kreditne kartice s odgodom plaćanja i revolving kartica koje funkcioniraju kao kredit. Omogućuju klijentu korištenje financijskih sredstava i u onom trenutku kada ih nemaju uz uvjet kasnije otplate posuđenih sredstava.

Prepaid kartica koristi se na određenim prodajnim mjestima ili bankomatima, te je potrebno unaprijed uplatiti određeni iznos. Prikladna je za djecu jer će tako imati određeni iznos koji mogu potrošiti. Premium Visa kartica nudi 12 kartica koje su namijenjene različitim grupama korisnika. Klijent sam bira koja bi mu najbolje odgovarala, a moguće je korištenje te iste kartice diljem svijeta. Uz to moguće je ugovoriti Premium ponude koje banka ima na raspolaganju.²⁰

Na povećanje aktive banke iznimno utječu krediti, a građanima su potrebni kada imaju manjak financijskih sredstava. Ako od mjesečne plaće nemaju dovoljno sredstava za kupnju automobila, kuće ili namještaja pa se odlučuju na korištenje kredita. Banka u tom slučaju pozajmljuje novac na ugovoreno vrijeme i uz ugovorene uvjete povrata. Klijent banke ima mogućnost odabira između različitih vrsta kredita. To su stambeni, nenamjenski, hipotekarni, lombardni, energo krediti i krediti za obrazovanje. Svaki od navedenih ima različite uvjete povrata, no sve to ovisi o iznosu i roku otplate kredita.

Ako građani imaju višak financijskih sredstava tada mogu štedjeti. PBZ nudi različite oblike štednje, a funkcioniraju tako da se iznos oroči na ugovoreni rok i uz određenu kamatu. Nakon isteka roka klijent dobiva uloženi iznos uvećan za kamatu, a to je prednost štednje u banci. Štednja se može otvoriti u kunama ili u stranoj valuti. Klijent može birati između otvorene i oročene štednje. Otvorena štednja nudi e-Kasicu u kunama, perspektivnu i dječju štednju dok oročena štednja može biti Standard i Premium Invest štednja ili Premium štednja plus paket. Klijentima je također dostupno investicijsko savjetovanje i stambena štednja.

Kako bi klijent mogao imati sve na jednom mjestu, PBZ nudi sve vrste osiguranja. Vrste osiguranja koje klijent može ugovoriti su životno osiguranje, putno zdravstveno osiguranje, auto osiguranje i kasko, dopunsko zdravstveno osiguranje, osiguranje od nezgode, osiguranje imovine i predmeta kućanstava. Ostala osiguranja koja nudi direktno su povezana s osnovnim

²⁰ Privredna banka Zagreb, *Građani, Kartice*, dostupno na <https://www.pbz.hr/gradjani/kartice.html> [10. ožujak 2021.]

financijskim uslugama banke, a to su osiguranje korisnika kredita te osiguranje platne kartice i osobnih stvari.²¹

Osim navedenih usluga moguće je ugovoriti trajni nalog, izravno terećenje, iznajmiti sef i kupiti zlatnike ili srebrnjake kao poklon. Isto tako klijent može ugovoriti uslugu mobilnog ili internetskog bankarstva za koji banka naplaćuje određenu naknadu. Prednost bankarstva jest da klijent ima uvid u stanje računa i mogućnost obavljanja transakcija u bilo kojem trenutku i samostalno.

4.2.2. Poduzeća

Drugi institucionalni sektor klijenata banke jesu poduzeća odnosno pravne osobe. Kako bi poduzeća pokrenula posao potreban njim je kapital, a u tome traže pomoć banke. U sklopu PBZ osnovan je Online Sinergo desk koji je namijenjen poduzetnicima. Pozivom je moguće dogovoriti sastanak s djelatnikom banke. Potrebno je opisati razlog sastanka jer će to uvelike pomoći djelatniku da pripremi ponudu. Osim toga moguće je izdati potvrde po transakcijskom računu bez odlaska u banku. Izdavanje potvrda funkcionira pozivom u banku ili emailom nakon čega je moguće izdati primjerice potvrdu o solventnosti, urednosti poslovanja, otvorenom transakcijskom računu i slično.

Ako osoba tek pokreće poslovanje PBZ nudi projekt START u suradnji s FINA-om. Aplikacija START omogućuje elektronsko osnivanje obrta ili poduzeća čime se olakšava komunikacija s Poreznom upravom, HZZO-om, DZS-om, bankom i svim Registrima. Osim toga velika prednost za nove poduzetnike je manji trošak, manje dokumenata i kraći postupak. Ako se poduzetnik ne odluči na START paket moguće je otvoriti samo poslovni račun ili uplatiti osnivački polog nakon čega banka izdaje potvrdu da je polog uplaćen.

Poduzetnici koji imaju postojeće poslovanje mogu samo dodati određene usluge koje žele koristiti ili mogu proširiti cjelokupno poslovanje. Ako se odluče za dodatne usluge u ponudi su plaćanje karticama, izravno terećenje, mobilno i digitalno bankarstvo. Najnovije usluge koje banka pruža su online kredit i e-Račun. Online kredit se može realizirati bez odlaska u poslovnicu, a omogućen je brzi pristup sredstvima u slučaju trenutačne i kratkoročne financijske potrebe. Dok usluga e-Račun omogućuje prijenos, slanje i primanje računa čime se je u velikoj mjeri pojednostavnio i ubrzao postupak upravljanja računima.

²¹ Privredna banka Zagreb, *Građani, Osiguranja*, dostupno na <https://www.pbz.hr/gradjani/osiguranje.html> [10. ožujak 2021.]

Kada poduzetnik dobro posluje ima želju da proširi svoje poslovanje. U većini slučajeva za to su potrebni veliki iznosi financijskih sredstava pa se odlučuju na kredite. U ponudi su PBZ COSME kredit, krediti za nove investicije u suradnji s Hrvatskom bankom za obnovu i razvitak, Europskom investicijskom bankom i Europskim strukturnim i investicijskim fondom. Osim kredita za širenje poslovanja, tijekom pandemije moguće je koristiti kredit za očuvanje financijske likvidnosti. U slučaju da je poduzetniku potrebna garancija banke, ugovaranje operativnog i financijskog leasinga, prodavanje potraživanja, korištenje EU fondova ili osiguravanje otplate kredita sve može obaviti odlaskom u poslovnicu banke.²²

PBZ u ponudi ima još četiri usluge, a odnose se na ulaganje. Ako poduzetnik ima slobodnih sredstava može njih uložiti u jedan od 12 investicijskih fondova banke. Poduzetnici mogu raspolagati sredstvima putem internetskog ili mobilnog bankarstva, ali i oročiti depozite. Omogućeno je i osiguranje imovine poduzetnika, poslovnih prostora i djelatnika tvrtke. Ako poduzetnik ima poslovnu ideju i financijska sredstva korištenjem usluge PBZ-a moguće je pronaći poslovni prostor.

4.3. Inovacije Privredne banke Zagreb

Kako bi banke privukle klijente potrebno je uvoditi novitete u poslovanje. PBZ je ranije uvela digitalno bankarstvo koje omogućuje korištenje aplikacija internetskog i mobilnog bankarstva. Uz korištenje ovih oblika bankarstva jednostavniji je pristup i upravljanje financijama putem mobilnog uređaja. Kako bi unaprijedili postojeće usluge uveli su potpisivanje na daljinu i pametna plaćanja. Potpisivanje na daljinu omogućuje online ugovaranje novih proizvoda ili usluga, promjenu uvjeta i digitalno potpisivanje dokumenata. Dok se uz pametna plaćanja omogućuju brza plaćanja, brzi prijenosi, skeniranje i plaćanje, #withPAY i instant plaćanja.

4.3.1. Potpisivanje na daljinu

Bitna prednost potpisivanja na daljinu je potpisivanje dokumenata bez odlaska u poslovnicu u nekoliko jednostavnih koraka. Uz ovu uslugu moguće je popuniti KYC upitnik, predati zahtjev za nenamjenski kredit i zahtjev za isplatu stambene štednje te ugovoriti obročnu otplatu smanjenog / ukinutog prekoračenja po tekućem računu. Ako klijentu ne odgovaraju određeni uvjeti može promijeniti način otplate kredita, limit plaćanja, ili osobne podatke. Osim navedenih usluga moguće je i ukinuti / opozvati punomoć za transakcijske račune i depozite.

²² Privredna banka Zagreb, *Mali poduzetnici*, dostupno na <https://www.pbz.hr/mali-poduzetnici> [10. ožujak 2021.]

Prvi korak u aktivaciji usluge potpisivanje na daljinu je javljanje u PBZ poslovnici ili osobnom bankaru. Nakon toga je moguće pronaći predloženu dokumentaciju u aplikaciji mobilnog bankarstva u pretincu Moje ponude. Kada klijent pronađe željenu uslugu slijedi aktivacija usluge #withSIGN ili provjera valjanosti certifikata. Usluga #withSIGN je napredan elektronički potpis klijenta zaštićen lozinkom. Nakon toga slijedi potpis ponude ako je klijent suglasan.

4.3.2. Pametna plaćanja

Jedna od usluga PBZ-a jesu pametna plaćanja u više oblika ovisno o potrebama klijenta. Njihova prednost je brzina, fleksibilnost i jednostavnost. Jedan oblik pametnih plaćanja su brza plaćanja koja funkcioniraju tako da klijent označi bankovne račune najčešćih primatelja kao pouzdane. Kada odradi taj dio moguće je uplaćivati novac bez autorizacije za svaku transakciju uporabom PIN-a ili biometrijskim skeniranjem.²³

Brzi prijenos je usluga banke koja omogućuje ubrzanje prijensa između vlastitih računa. Kako bi se klijent mogao koristiti ovom uslugom potrebno je uključiti nju u postavkama. Nakon aktivacije moguće je prebacivati novac s tekućeg ili štednog računa na kreditne kartice, kredite i slično bez autorizacije svake pojedine transakcije. Kao najjednostavniji način klijentima za plaćanje računa u ponudi je usluga Skeniraj i plati. Moguće je skenirati talon uplatnice te se nakon toga automatski popune podaci, a nakon toga je potrebno potvrditi podatke čime se zaključuje plaćanje računa. Jedna od prednosti je plaćanje računa unaprijed unošenjem željenog datuma izvršenja u budućnosti.

U sklopu inovacije pametna plaćanja uvedena je i usluga #withPAY kojom je moguće pametno i brzo platiti kontaktima putem mobilnog bankarstva. Prije korištenja potrebno je prijaviti se na uslugu #withPAY prikazanu na ekranu za prijavu u mobilno bankarstvo. Kako bi aktivacija bila odobrena klijent mora imati aktivan račun u kunama i broj mobilnog telefona koji je registriran kod banke u bazi podataka. nakon registracije u uslugu #withPAY odabire se primatelj iz liste kontakata, odredi se iznos i dodaje opis plaćanja. Kada je to ispunjeno slijedi samo potvrda plaćanja PIN-om ili biometrijskim podacima.

Posljednja usluga u sklopu pametnih plaćanja su Instant plaćanja. Prednost ovog oblika plaćanja je brzina prijensa sredstava u čak 10 sekundi. Osim toga ova usluga se može koristiti bilo koji dan u godini i u bilo koje vrijeme. Maksimalan iznos za prijenos iznosi 100 000 kuna

²³ Privredna banka Zagreb, *Pametna plaćanja*, dostupno na <https://www.pbz.hr/gradjani/digitalno-bankarstvo/pametna-placanja.html> [10. ožujak 2021.]

po transakciji. Ova usluga može se koristiti u poslovnici banke, ali i putem digitalnog bankarstva. Vrlo je važno da su banka platitelja i banka primatelja sudionici NKSInst platnog sustava jer ako nisu instant plaćanje nije moguće provesti. NKSInst platni sustav omogućuje prijenos sredstava sve dane u godini u bilo koje vrijeme, a kreiran je od strane Financijske agencije.²⁴

²⁴ Financijska agencija, *Kako smo gradili Instant platni sustav* (17.11.2020.), dostupno na <https://www.fina.hr/-/kako-smo-gradili-instant> [10. ožujak 2021.]

5. ANALIZA FINANCIJSKOG POSLOVANJA VELIKE BANKE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Za provođenje analize financijskog poslovanja u ovom radu korišteni su financijski pokazatelji podijeljeni u četiri skupine. Svaki od pokazatelja prikazuje kako posluje banka, primjerice uspješnost, zaduženost ili sigurnost poslovanja. Za izračun pokazatelja potrebni su temeljni financijski izvještaji banke, a to su izvještaj o financijskom položaju (bilanca), račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje čiji se detaljniji opis nalazi u nastavku rada.

5.1. Temeljni financijski izvještaji kao polazna osnova za analizu poslovanja poduzeća

Financijski izvještaji temelje se na prošlim događajima to jest oni su proizvod financijskog računovodstva. Postupak kreće od računovodstvenog planiranja budućih događaja uz pomoć pretkalkulacija i predračuna. Slijedi knjigovodstvo, a nakon toga provodi se računovodstvena kontrola provjerom računovodstvenih podataka i informacija. Završetkom kontrole provodi se računovodstvena analiza kako bi se utvrdila povezanost ostvarenog i planiranog, nastala odstupanja i korektivne mjere za otklanjanje odstupanja. Kao rezultat prethodnih faza provodi se računovodstveno informiranje kreiranjem financijskih izvještaja.

Financijski izvještaji namijenjeni su internim i eksternim korisnicima. U interne korisnike ubrajaju se menadžment i zaposlenici, dok su eksterni korisnici vlasnici, investitori, poslovni partneri, revizori, kreditori, javnost i slično. Izvještaji koji prikazuju financijsku situaciju tijekom određenog razdoblja su dinamičkog karaktera, dok postoje izvještaji koji prikazuju financijsku situaciju na točno određeni dan, odnosno statičkog su karaktera.

Izvještaj o financijskom položaju je statički financijski izvještaj koji prikazuje imovinu, obveze i kapital na određeni dan. Služi kao podloga za ocjenu sigurnosti poslovanja. Sastavljanjem ovog izvještaja moguće je utvrditi financijsku snagu i zaduženost poduzeća, likvidnost te horizontalnu financijsku strukturu i položaj poduzeća u odnosu na prethodno razdoblje. „Imovina predstavlja ekonomske resurse kojima se poduzeće koristi u ostvarivanju svoje djelatnosti.“²⁵ Naziva se još i aktiva, a dijeli se na kratkotrajnu i dugotrajnu imovinu. Obveze i kapital poduzeća nazivaju se pasiva, odnosno izvori imovine. Obveze se dijele na kratkoročne i dugoročne, dok se kapital dijeli na uloženi i zarađeni.

²⁵ Žager K., et. al. (2020) Temeljna znanja o računovodstvu i financijskim izvještajima, Imovina U: Zagrebu, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
Analiza financijskih izvještaja, načela - postupci – slučajevi, četvrto izdanje, str. 54.

Račun dobiti i gubitka je financijski izvještaj dinamičkog karaktera, odnosno prikazuje prihode i rashode u određenom razdoblju (1.1.- 31.12.), ali i poslovni rezultat to jest dobit ili gubitak. Svaki element računa dobiti i gubitka utječe na ocjenu uspješnosti i profitabilnosti. S obzirom na to, prihodi izazivaju povećanje imovine u obliku priljeva ili smanjenja obveza, dok rashodima nastaje trošenje imovine ili povećanje obveza. Ako su prihodi veći od rashoda nastaje dobit, ali ako su rashodi veći od prihoda nastaje gubitak poslovanja. „Valja naglasiti da se prihodi, rashodi, dobit i gubitak formiraju po načelu nastanka događaja, dakle po obračunskoj, a ne po novčanoj osnovi.“²⁶

Izvještaj o novčanom toku financijski je izvještaj koji prikazuje izvore pribavljanja i način upotrebe novca. Elementi novčanog toka su primici i izdaci novca i novčanih ekvivalenata. Novac se pojavljuje kao gotovina u blagajni i novac po viđenju na računima (npr. tekući, žiro, devizni), dok su novčani ekvivalenti kratkotrajna visoko likvidna imovina poput ulaganja u vrijednosne papire. Tri vrste aktivnosti iz kojih nastaju novčani primici i izdaci su poslovne, investicijske i financijske aktivnosti.

Izvještaj o promjenama kapitala temeljni je financijski izvještaj koji prikazuje promjene na kapitalu za razdoblje od 1.1. do 31.12. Svrha ovog izvještaja je dati informaciju o strukturi i promjenama izvora sredstava. Kapital se sastoji od dvije pozicije, a to su uloženi i zarađeni kapital koji se dijele na podpozicije. „Kapital se sastoji od: upisanog kapitala, kapitalnih rezervi, revalorizacijskih rezervi, rezervi fer vrijednosti, rezervi iz dobiti, zadržane dobiti ili prenesenog gubitka te dobiti ili gubitka tekuće godine.“²⁷

Bilješke uz financijske izvještaje popratni su dokument prethodno navedenih temeljnih financijskih izvještaja. „Tako npr. u bilješkama trebaju biti prikazane metode procjene bilančnih pozicija, eventualna odstupanja od postavljenih metoda sa razlozima odstupanja i kvantifikacijom prouzročenih efekata, pregled obveza s rokom dospijeca dužem od 5 godina, prosječan broj zaposlenih, broj i nominalna vrijednost izdanih dionica po vrstama itd.“²⁸ Svrha bilješki je prikazati dodatne informacije koje nisu prezentirane u temeljnim financijskim izvještajima tako da se detaljnije objasni struktura, vrijednost i obilježja.

²⁶ Gulin D., et. al. (2003), Račun dobiti i gubitka, Pojam U: Zagrebu, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, *Računovodstvo*, str. 71.

²⁷ Narodne novine (4. kolovoz 2015.) *Hrvatski standard financijskog izvještavanja*: 12. Kapital, dostupno na <http://www.propisi.hr/print.php?id=13776> [10. travanj 2021.]

²⁸ Žager K., Žager L., (1993) Ostali financijski izvještaji U: Zagrebu, Inženjerski biro, *Računovodstveni standardi, financijski izvještaji i revizija*

5.2. Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja

Financijska analiza je proces u kojem se prikupljaju, provjeravaju i interpretiraju financijski podaci s određenim ciljem. Cilj financijskih analiza je provjeriti da li je poduzeće stabilno, likvidno i profitabilno. Osim toga analiza može poslužiti za informiranje menadžmenta, vlasnika, banaka, ulagača i državnih institucija. Financijska analiza dijeli se na horizontalnu i vertikalnu analizu.

Horizontalna analiza financijskih izvještaja provodi se tako da se isti podaci za dvije ili više godina prikažu jedni pored drugih u obliku tablice. Izvještaji prikazani na navedeni način nazivaju se komparativni, a to je temelj za provedbu analize. Kako bi lakše utvrdili uspješnost i sigurnost poslovanja preporučuje se veći broj godina jer se tada lakše uočavaju promjene na temelju kojih možemo donijeti odluke o planovima i budućnosti tvrtke. Analiza se provodi na temelju pozicija iz dva temeljna financijska izvještaja, izvještaj o financijskom položaju i račun dobiti i gubitka. „Za izračunavanje promjena u pozicijama financijskih izvješća i njihovo uspoređivanje može se uzeti neka godina kao bazna, a ostale se onda uspoređuju s njom.“²⁹ Još jedan način je usporedba svake godine s prethodnom.

Vertikalna analiza financijskih izvještaja provodi se usporedbom pojedinih elemenata financijskih izvještaja s ciljem otkrivanja promjena. Kao podloga za provedbu analize koriste se strukturni financijski izvještaji. „Strukturiranje se postiže tako da se odredi bazna pozicija financijskog izvještaja koja se izjednačava sa 100, a potom se sve druge pozicije strukture izračunavaju kao postotak od bazne pozicije.“³⁰ Na sličan način provodi se i strukturiranje računa dobiti i gubitka. Ukupni prihod se izjednačava sa 100 te se sve pozicije izračunavaju kao postotak od ukupnog prihoda.

5.3. Analiza financijskih pokazatelja na primjeru velike banke u Republici Hrvatskoj

Financijski pokazatelj je rezultat odnosa dvije veličine iz financijskih izvještaja. Podaci za izračun pokazatelja koriste se iz temeljnih financijskih izvještaja. Nakon provedene financijske analize najčešće slijedi financijski izvještaj u kojem se nalaze zaključci i prijedlozi za poboljšanja. „Pokazatelje uobičajeno promatramo kao nosioce informacija koje su potrebne za

²⁹ Bolfek B., Stanić M., Knežević S. (2009), Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke, *Horizontalna analiza financijskih izvještaja*, Hrčak, Vol. 7, No. 1, str. 158, dostupno na <https://hrcak.srce.hr/40546> [14. travanj 2021.]

³⁰ Tintor Ž. (2009), Analiza financijskih izvještaja u funkciji donošenja kvalitetnijih upravljačkih odluka, *Vertikalna analiza financijskih izvještaja*, Hrčak, Vol.7, No.1 str. 92., dostupno na <https://hrcak.srce.hr/40546> [14. travanj 2021.]

upravljanje poslovanjem i razvojem poduzeća.“³¹ Financijski pokazatelji podijeljeni su u četiri skupine, a to su pokazatelji odnosa u izvještaju u financijskom položaju banke, pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka, pokazatelji profitabilnosti i pokazatelji investiranja. Analiza financijskog poslovanja provedena je na primjeru PBZ-a za 2019. i 2020. godinu.

5.3.1. Pokazatelji odnosa u izvještaju o financijskom položaju banke

Pokazatelji odnosa u izvještaju o financijskom položaju banke izračunavaju se na temelju statičkog financijskog izvještaja odnosno bilance. Pokazatelji su podijeljeni u tri skupine, a to su pokazatelji likvidnosti, zaduženosti i pokazatelji ulaganja u fiksnu imovinu. Njima se mjeri financijski položaj banke to jest sigurnost poslovanja.

TABLICA 1. POKAZATELJI LIKVIDNOSTI

	FORMULA	2019. godina	2020. godina
POKAZATELJ TEKUĆE LIKVIDNOSTI	$\frac{\text{kratkoročna aktiva}}{\text{kratkoročna pasiva}}$	1,36	1,42
ODNOS DANIH KREDITA I PRIMLJENIH DEPOZITA	$\frac{\text{dani krediti}}{\text{primljeni depoziti}}$	0,77	0,75
ODNOS KRATKOTRAJNE AKTIVE I UKUPNIH DANIH KREDITA	$\frac{\text{kratkoročna aktiva}}{\text{ukupni dani krediti}}$	0,91	0,90

Izvor: Izrada autora prema PBZ (2019, 2020), Financijski izvještaji- Izvještaj o financijskom položaju

Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze. Imovina je likvidnija ako se brže i s manjim gubitkom na vrijednosti unovči, dok imovina kojoj je potrebno dulje vrijeme da se unovči gubi veći dio vrijednosti pa je manje likvidna ili čak nelikvidna. Na temelju izračunatih pokazatelja likvidnosti moguće je donositi odluke koje su vezane za podmirivanje obveza, primjerice kreditorima, dobavljačima, državi i slično.

Značenje pokazatelja likvidnosti i solventnosti posebno dolazi do izražaja u vremenu krize i opće nelikvidnosti, što dovodi do problema u poslovanju gospodarskih subjekata. „Banke su u stalnoj dvojbi kojim gospodarskim subjektima odobriti kredite, a kojima ne.“³² Vrste

³¹ Žager K., Žager L. (1993.), Osnovni tipovi financijskih pokazatelja U: Zagrebu, Inženjerski biro, *Računovodstveni standardni, financijski izvještaji i revizija*

³² Belak V., (2014) Ključni pokazatelji likvidnosti U: Zagrebu, RRIF, *Analiza poslovne uspješnosti- 130 ključnih pokazatelja performanse i mjerila za kontroling*

pokazatelja likvidnosti su pokazatelj tekuće likvidnosti, odnos danih kredita i primljenih depozita te odnos kratkotrajne aktive i ukupnih kredita.

Pokazatelj tekuće likvidnosti dobiva se kao omjer kratkoročne aktive i kratkoročne pasive. Izračunom ovog pokazatelja mjerimo sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze. Kao optimalan odnos kratkoročne imovine i obveza smatra se 2:1, jer tada poduzeće ima dovoljno sredstava za podmirenje obveza. Pokazatelj tekuće likvidnosti PBZ-a iznosi 1,36 u 2019. godini dok u 2020. godini iznosi 1,42. Izračunati pokazatelj smatra se zadovoljavajućim jer se imovinom pokrivaju sve obveze, a banci ostaje još imovine.

Odnos danih kredita i primljenih depozita jednostavna je mjera likvidnosti banke. Što je taj pokazatelj manji, likvidnost banke je veća. Zaključuje se kako je banka likvidna jer izračunati pokazatelj u 2019. godini iznosi 0,77, a u 2020. godini 0,75. Rezultat odnosa kratkoročne aktive i ukupnih kredita morao bi biti što manji, a utjecaj na to imaju dani krediti. Ako se kreditna sposobnost građana smanji primjerice zbog nezaposlenosti to će imati nepovoljan utjecaj na izračun ovog pokazatelja. Izračunati pokazatelj u 2019. godini iznosi 0,91, a u 2020. godini 0,90 i zadovoljavajući je jer su dani krediti veći od kratkoročne aktive.

TABLICA 2. POKAZATELJI ZADUŽENOSTI

	FORMULA	2019. godina	2020. godina
ODNOS KAPITALA I UKUPNE AKTIVE	$\frac{\textit{kapital}}{\textit{ukupna aktiva}}$	0,17	0,16
KOEFICIJENT ZADUŽENOSTI	$\frac{\textit{ukupne obveze}}{\textit{ukupna aktiva}}$	0,83	0,84
STUPANJ SAMOFINANCIRANJA KLIJENTA	$\frac{\textit{komercijalna aktiva}}{\textit{komercijalna pasiva}}$	0,75	0,73

Izvor: Izrada autora prema PBZ (2019, 2020), Financijski izvještaji- Izvještaj o financijskom položaju

Pokazatelji zaduženosti mjere koliko se poduzeće financira iz tuđih izvora sredstava. Zaduzenost je prihvatljiva, ako je stupanj zaduzenosti pod kontrolom. Vrlo je bitno da se posuđena sredstva koriste na predviđeni način kako ne bi došlo do gubitaka. Poduzeća koja imaju visok stupanj zaduzenosti gube financijsku fleksibilnost koja njih može dovesti do bankrota. Vrste pokazatelja zaduzenosti su odnos kapitala i ukupne aktive, koeficijent zaduzenosti i stupanj samofinanciranja klijenta.

Odnos kapitala i ukupne aktive prikazuje koliki se dio aktive financira iz kapitala banke. U 2019. godini ovaj pokazatelj iznosi 0,17 dok je u 2020. godini 0,16. Što je rezultat izračunatog pokazatelja veći, zaduženost banke je manja, a sukladno tome smanjit će se i rizik poslovanja. Koeficijentom zaduženosti izračunava se udio ukupnih obveza u ukupnoj aktivi. Rezultat izračuna ovog pokazatelja u 2019. godini je 0,83, a u 2020. godini 0,84. Kapital i dug su izvori sredstava koje banka ima na raspolaganju. „Sredstva iz tih dvaju izvora banka upotrebljava na više načina, na primjer, za davanje kredita klijentima ili za druga ulaganja.“³³

Stupanj samofinanciranja klijenta računa se odnosom komercijalne aktive i komercijalne pasive. „Komercijalnu aktivu čine krediti klijentima i drugim bankama te ulaganja u kratkoročne i dugoročne vrijednosne papire, a komercijalna pasiva obuhvaća depozite po viđenju, oročene depozite, emitirane dugoročne vrijednosne papire i primljene kredite.“³⁴ Ovaj pokazatelj u 2019. godini iznosi 0,75 i prikazuje kako se više od polovice pribavljenih sredstava od klijenata dalje plasira drugim klijentima dok se u 2020. godini smanjio, ali ne značajno.

TABLICA 3: POKAZATELJI ULAGANJA U FIKSNU IMOVINU

	FORMULA	2019. godina	2020. godina
POKAZATELJ ULAGANJA U FIKSNU IMOVINU	$\frac{\text{fiksna imovina}}{\text{kapital}}$	0,07	0,07
POKAZATELJ ULAGANJA U FIKSNU IMOVINU I UDJELE	$\frac{\text{fiksna imovina} + \text{udjeli}}{\text{kapital}}$	0,20	0,19

Izvor: Izrada autora prema PBZ (2019, 2020), Financijski izvještaji- Izvještaj o financijskom položaju

Pokazatelji ulaganja u fiksnu imovinu prikazuju koliko je kapitala slobodno za financiranje bankovnih plasmana. Fiksna imovina sastoji se od materijalne i nematerijalne imovine banke dok su udjeli ulaganja u podružnice i pridružena društva i preuzeta imovina. „Banka mora poslovati na nekome prostoru pa kupuje ili iznajmljuje poslovne prostore. Banka, također, mora imati potrebnu informatičku potporu pa ima hardwer (materijalna imovina) i softwer (nematerijalna imovina) putem kojih obavlja poslovanje.“³⁵ U ovu skupinu pokazatelja pripadaju pokazatelj ulaganja u fiksnu imovinu i pokazatelj ulaganja u fiksnu imovinu i udjele.

³³ Europska središnja banka (23. svibanj 2019.) *Zašto banke moraju držati kapital*, dostupno na https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/hold_capital.hr.html [14. travanj 2021.]

³⁴ Žager K.,(2020) *Analiza financijskih izvještaja, načela - postupci – slučajevi*, četvrto izdanje, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

³⁵ Gregurek M., Vidaković N., (2011) *Struktura bilance banke U: RRIF Plus, Zagreb, Bankarsko poslovanje*, str. 441.

Pokazatelj ulaganja u fiksnu imovinu dobiva se odnosom fiksne imovine i kapitala. U obje godine iznosi 0,07. Dolazimo do zaključka kako je iznos kapitala banke dovoljan za financiranje fiksne imovine koja je potrebna za poslovanje. Pokazatelj ulaganja u fiksnu imovinu i udjele dobiva se izračunom fiksne imovine i udjela s kapitalom banke. Ovaj pokazatelj je nešto veći to jest iznosi 0,20 u 2019. godini dok se u 2020. godini smanjio na 0,19 čime se može zaključiti kako banka ima dovoljno kapitala za financiranje fiksne imovine uvećane za udjele.

5.3.2. Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka

Pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka izračunavaju se na temelju računa dobiti i gubitka koji je dinamičkog karaktera. Izračunom pokazatelja ekonomičnosti i nekamatnih aktivnosti banke dolazimo do zaključka o uspješnosti poslovanja.

TABLICA 4: POKAZATELJI EKONOMIČNOSTI

	FORMULA	2019. godina	2020. godina
EKONOMIČNOST UKUPNOG POSLOVANJA	$\frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{ukupni rashodi}}$	1,91	1,44
ODNOS KAMATNIH PRIHODA I KAMATNIH RASHODA	$\frac{\text{kamatni prihodi}}{\text{kamatni rashodi}}$	12,64	15,63

Izvor: Izrada autora prema PBZ (2019, 2020), Financijski izvještaji- Račun dobiti i gubitka

Pokazatelji ekonomičnosti računaju se na temelju prihoda i rashoda banke iz računa dobiti i gubitka. Prikazuju odnos prihoda i rashoda odnosno koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Vrijednost pokazatelja mora biti veća od 1, ako nije banka ostvaruje gubitak. Najčešći pokazatelji ekonomičnosti su ekonomičnost ukupnog poslovanja i odnos kamatnih prihoda i rashoda.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja dobiva se odnosom ukupnih prihoda i ukupnih rashoda banke. Rezultat ovog pokazatelja u 2019. godini je 1,91 iz čega možemo zaključiti da PBZ posluje vrlo ekonomično to jest banka ostvaruje skoro dvostruko više prihoda nego što ima rashoda poslovanja. U 2020. godini pokazatelj ekonomičnosti smanjio se na 1,44, ali banka i dalje posluje ekonomično, no s manjim prihodima u odnosu na rashode. Na ekonomičnost poslovanja mogu utjecati klijenti banke ako manje štede ili imaju nižu kreditnu sposobnost.

Odnos kamatnih prihoda i kamatnih rashoda prikazuje koliko je kamatnih prihoda ostvareno po jedinici kamatnih rashoda. U 2019. godini on iznosi 12,64, a u 2020. godini iznosi 15,63 iz čega je vidljivo da banka ostvaruje više kamatnih prihoda nego što ih treba platiti.

Odnos kamatnih prihoda i rashoda je zadovoljavajući, no kako bi banka povećala kamatne prihode trebala bi povećati izdavanje kredita i zaraditi na aktivnoj kamati.

TABLICA 5: POKAZATELJ NEKAMATNIH AKTIVNOSTI BANKE

	FORMULA	2019. godina	2020. godina
ODNOS NETO PRIHODA OD NAKNADA I PROVIZIJA I UKUPNOG PRIHODA	$\frac{\text{neto prihod od naknada i provizija}}{\text{ukupni prihod}}$	0,15	0,21

Izvor: Izrada autora prema PBZ (2019, 2020), Financijski izvještaji- Račun dobiti i gubitka

U nekamatne aktivnosti banke ubrajaju se oni prihodi koji nisu ostvareni putem kamata primjerice naknade i provizije. Na temelju izračunatog odnosa neto prihoda od naknada i provizija i ukupnog prihoda dolazimo do rezultata od 0,15 koji je nizak, a razlog tome može biti smanjeno korištenje usluga zbog viših naknada. U 2020. godini povećao se na 0,21. Kako bi se postigao bolji rezultat banka bi morala povećati naknade za usluge koje klijenti koriste.

5.3.3. Pokazatelji profitabilnosti

„Analiza profitabilnosti poslovanja smatra se najvažnijim dijelom financijske analize. Profitabilnost glavnice pokazuje kako se poduzeće odnosno njegov management učinkovito koristilo raspoloživim vlastitim kapitalom.“³⁶ Kako bi se donijeli zaključci o profitabilnosti potrebno je izračunati pokazatelje rentabilnosti, pokazatelje marže i prosječnih kamatnih stopa koji se najčešće prikazuju u postotku.

TABLICA 6: POKAZATELJI RENTABILNOSTI

	FORMULA	2019. godina	2020. godina
RENTABILNOST VLASTITOG KAPITALA	$\frac{\text{neto dobit}}{\text{kapital}}$	12,82%	5,25%
NETO RENTABILNOST IMOVINE	$\frac{\text{neto dobit}}{\text{ukupna aktiva}}$	2,15%	0,85%
BRUTO RENTABILNOST IMOVINE	$\frac{\text{dobit prije poreza}}{\text{ukupna aktiva}}$	2,45%	1,08%

³⁶ Deželjin J. et al. (1993.) Profitabilnost glavnice U: Zagrebu, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, *Primjena međunarodnih računovodstvenih standarda u poduzeću kontni plan, financijski izvještaji, financijska analiza*

Izvor: Izrada autora prema PBZ (2019, 2020), Financijski izvještaji- Izvještaj o financijskom položaju, Račun dobiti i gubitka

U pokazatelje rentabilnosti ubrajaju se rentabilnost vlastitog kapitala, neto rentabilnost imovine i bruto rentabilnost imovine. Kako bi banka bila rentabilna potrebno je ostvariti što veći financijski rezultat to jest dobit. Ako ima negativan financijski rezultat posluje nerentabilno.

Rentabilnost vlastitog kapitala računa se odnosom neto dobiti i kapitala. U 2019. godini iznosi 12,82% dok u se u 2020. godini rentabilnost smanjila na 5,25%. Razlog smanjenja rentabilnosti jest smanjenje neto dobiti banke za 1.063 milijuna kuna. Dok se je kapital povećao u odnosu na 2019. godinu, ali ne značajno. Sa 14.661 milijuna kuna u 2019. godini porastao je na 15.551 milijuna kuna u 2020. godini.

Pokazatelji rentabilnosti imovine prikazuju koliko profita banka ostvari na jednu kunu aktive. Neto rentabilnost imovine dobiva se odnosom neto dobiti i ukupne aktive, ona iznosi 2,15% u 2019. godini dok je u 2020. godini 0,85%. Bruto rentabilnost imovine dobiva se odnosom bruto dobiti i ukupne aktive, a iznosi 2,45% u 2019.godini, dok se u 2020. godini smanjila na 1,08%. Banka posluje rentabilno.

TABLICA 7: POKAZATELJI MARŽE

	FORMULA	2019. godina	2020. godina
MARŽA KAMATNIH STOPA	$\frac{\text{neto prihod od kamata}}{\text{ukupna aktiva}}$	2,50%	2,14%
MARŽA NAKNADA	$\frac{\text{neto prihod od naknada}}{\text{ukupna aktiva}}$	0,77%	0,73%
MARŽA OPERATIVNIH TROŠKOVA	$\frac{\text{operativni troškovi}}{\text{ukupna aktiva}}$	0,99%	0,89%

Izvor: Izrada autora prema PBZ (2019, 2020), Financijski izvještaji- Izvještaj o financijskom položaju, Račun dobiti i gubitka

Pokazatelji marže i prosječnih kamatnih stopa obuhvaćaju šest skupina, a to su marža kamatnih stopa, marža naknada, marža operativnih troškova, prosječna aktivna kamatna stopa i prosječna pasivna kamatna stopa. Dobro organiziranom bankom smatra se ona koja pokrije maržu operativnih troškova s maržom kamata dok se iz marže naknada može utvrditi rezultat banke.

Prosječna aktivna kamatna stopa je odnos između prihoda od kamate i prosječne kamatonosne aktive koju čine svi plasmani na koje banka obračunava kamatu. Prosječna

pasivna kamatna stopa je odnos između rashoda od kamata i prosječne kamatonosne pasive koju čine sve obveze na koje banka plaća kamatu.

Marža kamatnih stopa računa se kao odnos između neto prihoda od kamata i ukupne aktive. U 2020. godini iznosi 2,50%, a u 2020. godini je smanjena na 2,14%. Dok se marža naknada računa kao odnos između neto prihoda od naknada i ukupne aktive. U 2019. godini iznosi 0,77, a u 2020. godini 0,73. U ovom slučaju pokazatelji marže pozitivnog su predznaka, ali poželjno je da rezultat bude što veći. Marža operativnih troškova dobiva se kao odnos operativnih troškova i ukupne aktive što iznosi 0,99% u 2019. godini, a u 2020.godini iznosi 0,89%. Rezultati su zadovoljavajući, jer moraju biti što niži. S obzirom na to da se maržom kamata pokriva marža operativnih troškova dolazimo do zaključka kako je banka dobro organizirana.

5.3.4. Pokazatelji investiranja

„Pokazatelji investiranja pokazuju koliko se ulaganje u dionice ili u kupovinu udjela isplati ulagačima.“³⁷ Izračunati pokazatelji promatraju se sa stajališta investitora odnosno osobe koje su investirale u dionice banke. Za izračun pokazatelja potrebni su podaci iz računa dobiti i gubitka, izvještaja o provedenom nadzoru te podaci sa Zagrebačke burze. Pokazatelji investiranja dijele se na zarade po dionici, dividende po dionici, ukupnu rentabilnost dionice, dividendnu rentabilnost dionice, odnos cijene i zarada te odnos isplate dividendi.

TABLICA 8: POKAZATELJI INVESTIRANJA

	FORMULA	2019. godina	2020. godina
ZARADA PO DIONICI (EPS)	$\frac{\text{neto dobit}}{\text{broj dionica}}$	98,56 kn	42,83 kn
DIVIDENDA PO DIONICI (DPS)	$\frac{\text{dio neto dobiti za dividende}}{\text{broj dionica}}$	75,81 kn	0 kn
UKUPNA RENTABILNOST DIONICE	$\frac{\text{zarada po dionici}}{\text{tržišna cijena dionice}}$	13,41%	5,83%
DIVIDENDNA RENTABILNOST DIONICE	$\frac{\text{dividende po dionici}}{\text{tržišna cijena dionice}}$	10,31%	0
ODNOS CIJENE I ZARADA (P/E)	$\frac{\text{tržišna cijena dionice}}{\text{zarada po dionici}}$	7,46	17,16
ODNOS ISPLATE DIVIDENDI	$\frac{\text{dividende po dionici}}{\text{zarada po dionici}}$	0,77	0

³⁷ Belak V., (2014) Pokazatelji investiranja U: Zagrebu, RRIF, *Analiza poslovne uspješnosti*- 130 ključnih pokazatelja performanse i mjerila za kontroling

Izvor: Izrada autora prema podacima Zagrebačke burze [6. svibanj 2021.] i PBZ (2019, 2020), Financijski izvještaji- Izvještaj o financijskom položaju, Izvještaj o provedenom nadzoru

Zarada po dionici prikazuje koliko je neto dobiti poduzeće zaradilo po jednoj dionici. U 2019. godini zarada po dionici iznosila je 98,56 kuna, dok je u 2020. godini iznosila manje to jest 42,83 kune. Dividenda po dionici prikazuje koliko je neto dobiti poduzeće koristilo za isplatu dividendi po dionici. U 2019. godini isplaćene su dividende u iznosu od 75,81 kuna po dionici. Za razliku od 2020. godine kada je uprava banke donijela odluku o raspoređivanju ukupne neto dobiti u rezerve.

Najvažniji pokazatelji investiranja su ukupna i dividendna rentabilnost dionice. Za izračun rentabilnosti dionice potreban je podatak o tržišnoj cijeni dionice. Tržišna cijena dionice na dan 6. svibanj 2021. iznosila je 735 kuna. Ukupna rentabilnost dionice dobiva se odnosom zarade po dionici s tržišnom cijenom dionice, a u 2019. godini iznosi 13,41%. Dok je u 2020. godini ukupna rentabilnost dionice smanjena na 5,83% zbog manje zarade po dionici. Dividendna rentabilnost dionice dobiva se odnosom dividende po dionici s tržišnom cijenom dionice, a ona iznosi 10,31% u 2019. godini, a za 2020. godinu nije moguće izračunati bez pokazatelja dividendi po dionici. S obzirom na to da je ukupna rentabilnost dionice veća od dividendne ovi uvjeti rada banke smatraju se normalnim.

Odnos cijene i zarada po dionici u 2019. godini iznosi 7,46, dok je u 2020. godini 17,16. Rezultati pokazatelja u obje godine su između 1 i 20 što je dobar znak za ulaganje banci. Odnos isplate dividendi dobiva se kao odnos dividenda po dionici sa zaradom po dionici. U 2019. godini iznosi 0,77, dok za 2020. godinu nije moguće izračunati bez dividenda po dionici. Odnos isplate dividendi dobiva se kao odnos dividenda po dionici sa zaradom po dionici, a on iznosi 0,77 za 2019. godinu.

6. ZAKLJUČAK

U završnom radu analizirano je poslovanje banke na primjeru PBZ-a, kroz ponudu njezinih usluga i kroz financijsku analizu. U pregledu usluga banke, usluge su analizirane u različitim segmentima klijenata s kojima banka posluje (građani i pravne osobe). Zasebno su obrađene inovacije banke.

U radu je provedena analiza financijskih pokazatelja za 2019. i 2020. godinu na primjeru PBZ-a. Na temelju izračuna mjeri se kvaliteta, sigurnost i uspješnost poslovanja banke tijekom analizirane dvije godine. Banka je poslovala sigurno u obje godine jer su pokazatelji odnosa u izvještaju o financijskom položaju banke zadovoljavajući. Koeficijent zaduženosti prikazuje kako se banka više financira iz tuđeg kapitala.

Pokazateljima odnosa u računu dobiti i gubitka utvrđeno je kako banka posluje ekonomično jer je ostvarila više prihoda nego rashoda. Uspješnost poslovanja određuje se pokazateljima profitabilnosti. Izračunati pokazatelji pozitivnog su trenda što znači da posluje s dobitkom. S obzirom na to da banka ulaže u dionice izračunati su i pokazatelji investiranja koji prikazuju kako se ulaganje isplati. Nakon provedene analize za 2019. i 2020. godinu dolazimo do zaključka kako PBZ posluje stabilno, likvidno i profitabilno.

LITERATURA

1. Gregurek M., Vidaković N., (2011) *Bankarsko poslovanje*, Zagreb, RRIF Plus
2. Gulin D., Perčević H., Tušek B., Žager L., (2012) *Poslovno planiranje, kontrola i analiza*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
3. Lešić Z., Gregurek M. (2014), *Financijske institucije i tržišta*, Visoka škola za poslovanje i upravljanje "Baltazar Adam Krčelić", Zaprešić
4. Žager K., Mamić Sačer I., Sever Mališ S., Ježovita A., Žager L., (2020) *Analiza financijskih izvještaja, načela - postupci – slučajevi*, četvrto izdanje, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
5. Leko V., Stojanović A., (2018) *Financijske institucije i tržišta*, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet,
6. Gulin D., Spajić F., Spremić I., Tadijančević S., Vasiček V., Žager K., Žager L., (2003), *Računovodstvo*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
7. Belak V., (2014) *Analiza poslovne uspješnosti- 130 ključnih pokazatelja performanse i mjerila za kontroling*, RRIF, Zagreb
8. Klačmer Č. M., Cingula M., (2009) *Financijske institucije i tržište kapitala*, Fakultet organizacije i informatike, Varaždin
9. Deželjin J., Gulin D., Guzić Š., Mijatović M., Miloslavić V., Orsag S., Spajić F., Spremić I., Tadijančević S., Zlatunić B., (1993.) *Primjena međunarodnih računovodstvenih standarda u poduzeću*
10. Saunders A., Cornett M.M. (2006) *Financijska tržišta i institucije: Moderno viđenje*, Definicija komercijalne banke, Masmedia
11. Zakon o kreditnim institucijama, dostupno na <https://www.zakon.hr/z/195/Zakon-o-kreditnim-institucijama>
12. Hrvatska narodna banka, dostupno na <https://www.hnb.hr/>
13. Privredna banka Zagreb, *Vizija i misija*, dostupno na <https://www.pbz.hr/gradjani>
14. Pavković A., (2004) Instrumenti vrednovanja uspješnosti poslovnih banaka, *Pokazatelji profitabilnosti – ROA i ROE dekompozicijska analiza*, dostupno na <https://hrcak.srce.hr/40546>
15. Pejić Bach M., Posedel P., Stojanović A., (2009) Determinante profitabilnosti banaka u Hrvatskoj, *Čimbenici profitabilnosti banaka*, Hrčak, dostupno na <https://hrcak.srce.hr/40546>

16. *Hrvatski standard financijskog izvještavanja: 12. Kapital*, dostupno na <http://www.propisi.hr/print.php?id=13776>
17. Bolfek B., Stanić M., Knežević S. (2012), *Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke*, Horizontalna analiza financijskih izvještaja, Hrčak, dostupno na <https://hrcak.srce.hr/40546>
18. Tintor Ž. (2020), *Analiza financijskih izvještaja u funkciji donošenja kvalitetnijih upravljačkih odluka*, Vertikalna analiza financijskih izvještaja, Hrčak, dostupno na <https://hrcak.srce.hr/40546>
19. Ježovita A., Žager L., (2014), *Ocjena zaduženosti poduzeća pokazateljima profitabilnosti*, Hrčak, dostupno na <https://hrcak.srce.hr/40546>
20. *Zagrebačka burza*, dostupno na <https://zse.hr/>
21. *Standardni prezentacijski format*, Hrvatska narodna banka, dostupno na <https://www.hnb.hr/-/spf>
22. Europska središnja banka, *Zašto banke moraju držati kapital*, dostupno na https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/hold_capital.hr.html
23. Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama br. 32, dostupno na <https://www.hnb.hr/-/bilten-o-bankama-32>

POPIS SLIKA

SLIKA	STRANICA
1. BROJ BANAKA (2011. – 3. tr. 2020.)	9
2. BROJ ZAPOSLENIH U KREDITNIM INSTITUCIJAMA (2. tr. 2016.- 2020.)	10
3. SEKTORSKA DISTRIBUCIJA DANIH KREDITA (BRUTO) NA DAN 31. PROSINCA 2020.	11
4. STRUKTURA KREDITA STANOVNIŠTVU (1. tr. 2004. – 3. tr. 2020.)	12
5. HERFINDAHL- HIRSCHMANOV INDEKS (2011. – 3.tr. 2020.)	13
6. PRINOS NA PROSJEČNU IMOVINU (ROAA) I PRINOS NA PROSJEČNI KAPITAL (ROAE) BANAKA (2011. – 3. tr. 2020.)	14

POPIS TABLICA

TABLICA	STRANICA
1. POKAZATELJI LIKVIDNOSTI	25
2. POKAZATELJI ZADUŽENOSTI	26
3. POKAZATELJI ULAGANJA U FIKSNU IMOVINU	27
4. POKAZATELJI EKONOMIČNOSTI	28
5. POKAZATELJ NEKAMATNIH AKTIVNOSTI BANKE	29
6. POKAZATELJI RENTABILNOSTI	29
7. POKAZATELJI MARŽE	30
8. POKAZATELJI INVESTIRANJA	31

ŽIVOTOPIS

**Kristina
Ivanić**

DATUM ROĐENJA:
13/09/1999

KONTAKT

Državljanstvo: hrvatsko

Spol: Žensko

Jakšinec 3, null
49245 Gornja Stubica,
Hrvatska

kristina.ivanic60@gmail.com

(+385) 992099990

O MENI

Trenutno imam srednju stručnu spremu, smjer ekonomist. Pohađam Ekonomski fakultet u Zagrebu.

RADNO ISKUSTVO

Stubičke Toplice, Hrvatska

Asistentica u računovodstvu

Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju

Knjiženje računa, izrada skladišnih primki i narudžbi, prilaganje otpremnica e- računima, provjera izdatnica

Sveti Križ Začretje, Hrvatska

Pomoćna radnica u proizvodnji

Apollo HR d.o.o.

Kontrola, deklariranje i pakiranje dječjih proizvoda

Zabok, Hrvatska

Prodavačica

Amo dizajn

OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

Trg John F. Kennedy 6, Zagreb, Hrvatska

Ekonomist

Ekonomski fakultet Zagreb

Ulica Ivana i Cvijete Huis 2, Zabok, Hrvatska

Ekonomist

Srednja škola Zabok

JEZIČNE VJEŠTINE

MATERINSKI JEZIK/JEZICI: hrvatski

DRUGI JEZICI:

engleski

Slušanje
A2

Čitanje
A2

Govorna
produkcija
A2

Govorna
interakcija
A2

Pisanje
A2

DIGITALNE VJEŠTINE

Internet / MS Office (Word Excel PowerPoint) / Rad na raunalu / Windows / Društvene mreže / Informacije i komunikacija (pretraivanje interneta) / Timski rad / Prilagodljivost / Dobro organizirana / Komunikativna / Pristupačna / Uporna

VOZAČKA DOZVOLA

Vozačka dozvola: B